

Mas Cabàlies - Can Garçó - Ogassa - Font Gran - Prat del Pinter - Ca l'Enric - Can Camps - Tall Obert - Pla de les Vagonetes - Cimentera de can Balaguer - Mas Cabàlies

Recorregut 7,3 km

Desnivell Baixada de 65 metres i pujada 235 metres

Durada 2 h 30 min sense comptar les aturades

Edat recomanada A partir de 9 anys

Destaquem Els fòssils

Recomanacions Porteu botes de muntanya, cantimplora, roba d'abric i capelina.
A l'estiu, cal incloure gorra i cremes de protecció solar.

fixa't

La cimentera de can Balaguer
Les plantes aromàtiques
La panoràmica del poble des de can Garçó
Les cases dels miners
La font del Miner
La mina del Pinter
El torrent de la font Gran i els salts d'aigua
El Prat del Pinter
Les vaques
Els fòssils de falguera i cua de cavall
La roca mare
Els túnels del traçat del tren miner

protegim els fòssils

itineraris de natura MAS CABÀLIES

1. El poble d'Ogassa
2. El torrent de Can Guillem
3. Els boscos de l'Assuca
4. El torrent del Coll de Pal
5. El Tall Obert i el jaciment de fòssils
6. El torrent de Muig
7. La vila de Sant Joan de les Abadesses
8. El puig de la Caritat
9. La Fogonella
10. La serra de Sant Aman
11. El cim del Puig Estela
12. El cim del Taga

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient

Dolors Almeda 1-3 local 8 08940 Cornellà de Llobregat
Tel.93 474 46 78 Fax 93 377 73 44
acc@esplai.org www.esplai.org

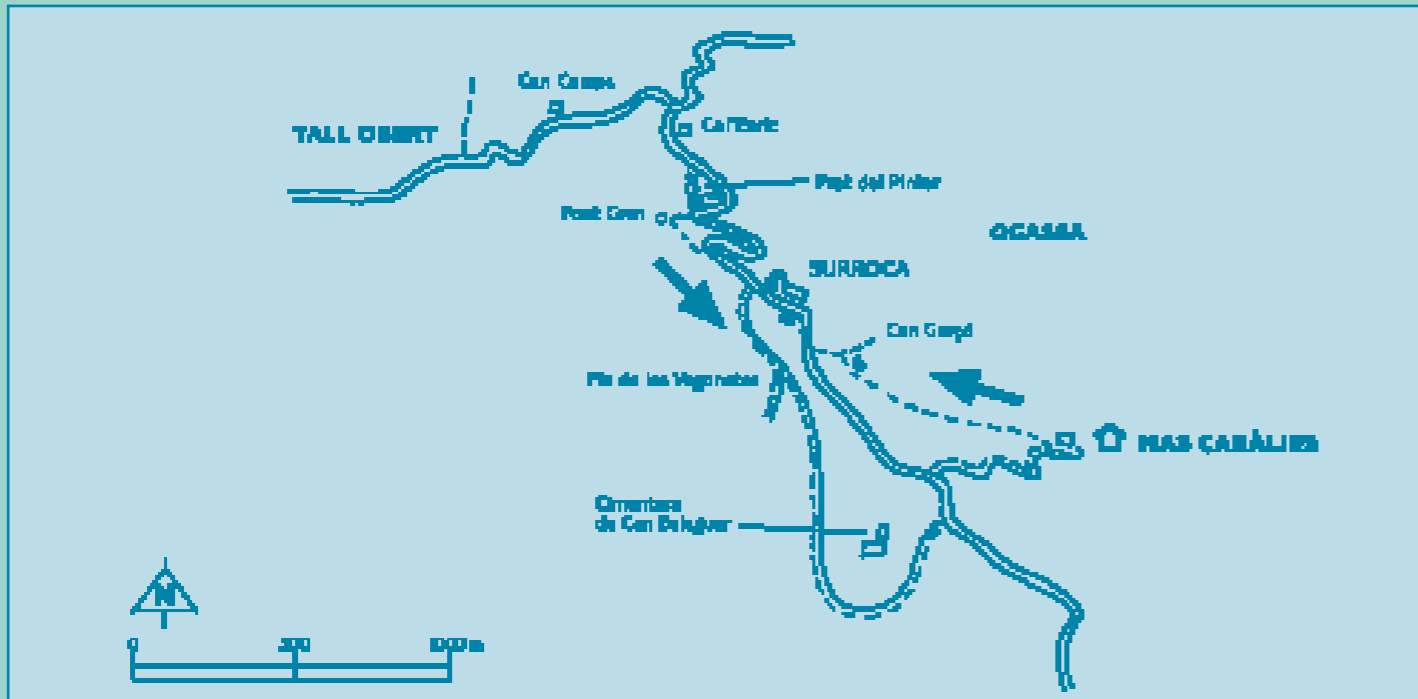
5 el Tall Obert i el jaciment de fòssils MAS CABÀLIES

L'excursió proposada ens porta a descobrir el poble muntanyenc d'Ogassa, que antigament havia estat un poble miner. Des del segle XVIII fins a l'any 1967, Ogassa va ser un important centre productor de carbó mineral. Avui dia però, només queden algunes runes i el record de la gent que va treballar a les seves mines. Acabem l'itinerari al Tall Obert, un dels últims intents desesperats a la recerca del cobejat mineral.

El jaciment de fòssils de Tall Obert, va ser una de les darreres mines de carbó a cel obert de la conca minera d'Ogassa-Surroca. En aquest lloc, molts miners d'arreu extreien el mineral a la vegada que trobaven restes fòssils de fa milions d'anys formats a la mateixa època que el carbó. Aquestes restes fòssils, rebutjades per la mineria, són el que ens queda de l'antiga explotació minera. Actualment aquest jaciment de fòssils del carbonífer, poc valorat al municipi, està considerat un dels jaciments més importants de fa més de 250 milions d'anys.

Aquesta excursió ens permet fruit d'una agradable passejada, tot gaudint de les plantes aromàtiques i les rouredes i pinedes fins a can Garçó. Al poble d'Ogassa podem refrescar-nos amb les seves fonts i admirar els meravellosos salts d'aigua del torrent de la font Gran. I finalment arribar, tot superant una curta però intensa pujada entre prats de pastura i masies, al jaciment de fòssils de Tall Obert.

Mas Cabàlies (1005 m)

La nostra excursió s'inicia darrera de l'Escola de Natura de mas Cabàlies, on trobem una gran noguera, des d'on s'arriba al poble d'Ogassa (**itinerari descrit al núm. 1 d'aquesta mateixa col·lecció**). El poble va ser un important centre productor de carbó mineral. Avui dia les restes de les instal·lacions mineres, les cases dels miners, les boques de les mines que encara es conserven i la memòria de les persones que es dedicaven a aquesta dura feina ens porten el record del seu recent passat.

31 min. Ogassa (940 m)

Aquest extens municipi conserva els dos noms antics que fan referència a trets geogràfics importants: Ogassa, ve del llatí *Aquaca* o *Aquacia*, que vol dir "aigua", degut a l'elevat cabal de les seves fonts i rieres; i Surroca, prové de *Subrocha* que vol dir "sota roca", pel fet d'estar sota la serra Cavallera. L'excursió continua pel carrer principal, l'avinguda de les Mines. A l'esquerra observem les cases comunals on van viure els miners, la interessant font del Miner, de gran cabal i amb un curiós mosaic que ens mostra les eines pròpies d'aquests treballadors i l'Ajuntament, on hi ha, a la seva entrada, una interessant maqueta de tot el municipi. Continuem enfilant-nos per la pista i anem deixant a banda i banda, antigues edi-

ficacions de la indústria minera com l'antiga fàbrica de pans, la central hidroelèctrica o l'antic taller on es reparaven les vagonetes. Des d'aquí i seguint les indicacions accedim al torrent de la font Gran. A la nostra esquerra treiem el cap a l'antiga mina del Pinter, en molt mal estat, i descobrim una gastada veta de carbó.

47 min. La font Gran (1015 m)

El camí s'enfila i abandona a mà dreta el curs del torrent. La frescor del bosc de ribera i els nombrosos salts d'aigua ens acompanyen fins a la font Gran. Aquest indret, on encara se celebra la matança del porc, és un bon lloc per descansar. La font és molt cabalosa. És interessant el brollador subterrani, que protegit per una reixa, abasteix d'aigua el poble. Abandonem la font Gran, continuem la pista que s'enfila, i entre alguns castanyers arribem a un nou nucli de cases.

49 min. Prat del Pinter (1040 m)

Aquest antic veïnat miner s'edificà quan ja s'iniciava la crisi del carbó. Observant les cases ens adonem que algunes ja tenen petits horts. Al mig del veïnat hi destaca l'església de Santa Bàrbara, patrona dels miners, les antigues "Escuela de Niños" i "Escuela de Niñas" i una caseta on encara envasen mel de manera artesanal. Continuem la pista asfaltada seguint les indicacions de Sant Aman, el Taga i l'ermita romànica de Sant Martí d'Ogassa. És un bon moment per renovar les nostres reserves

d'aigua, ja que la font del Prat del Pinter és la darrera que trobem en el nostre itinerari.

54 min. Ca l'Enric (1075 m)

Situada a la dreta de la pista asfaltada. Continuem enfilant la pista abandonant un sender a mà esquerra que mena a can Coll. La pista envoltada de prats de pastura ens mena a una nova bifurcació, on prenem el camí de l'esquerra. La serra Cavallera apareix imponent damunt nostre. Si alcem la vista, ben segur que podem observar negres corbs volant sobre dels nostres caps i amb sort, també podem descobrir alguns voltors, bastant nombrosos en aquesta serralada.

1h 02 min. Can Camps (1138 m)

Mirant cap al SE s'observa perfectament l'Escola de Natura de mas Cabàlies. La casa de can Camps havia estat una casa comunal habitada pels miners solters. Al darrera de la casa trobem una altra boca de mina, la mina de les Teules. La pista, envoltada de faigs, fa un revolt i el pendent s'accentua per superar la fondalada on ens trobem. Continuem avançant i observem a mà esquerra les restes d'unes torres metàl·liques. A la dreta, a mitja pujada, barrat per un filat elèctric i envoltada de bedolls, hi ha l'entrada del camí que ens porta al jaciment de fòssils de Tall Obert, on sovint hi van a pasturar vaques.

1h 06 min. Tall Obert (1175 m)

A l'esquerra podem observar grans acumulacions de terra i roca, els anomenats terragalls. Són les deixalles que l'activitat minera va anar acumulant a la recerca del carbó. Remenant entremig d'aquests materials trobem algunes pissarres amb empremtes de fulles, troncs de falgueres i alguna cua de cavall. Són els fòssils. Aquests fòssils advertien els miners que a prop hi havia carbó. Sovint els miners més curiosos se'ls emportaven a casa seva com a objecte de decoració o se'ls penjaven al coll com un amulet. Quan aquesta mina a cel obert s'abandonà fou objecte d'estudi per part de nombrosos paleontòlegs i geòlegs que vingueren interessant-se pel que explicava la gent de la zona. Els fòssils són el que ha quedat dels grans boscos amb zones pantanoses que fa 250 milions d'anys originaren el carbó. Les espècies vegetals que trobem estampades a la roca estan extingides avui dia, però el seu aspecte era molt semblant al de les actuals falgueres, encara que d'una grandària molt més gran de l'actual.

Seguint el camí desdibuixat ens enfilem fins a la roca mare, situada al damunt d'un terragall molt menys remenat. Ens fixem amb la gran quantitat i diversitat de fòssils i amb els signes d'espoliació que ha sofert durant els darrers anys. En aquest racó de l'itinerari hem d'anar en compte de no apropar-nos als nombrosos rucs d'abelles instal·lats aquí.

Malauradament, cada any la quantitat de fòssils en aquest jaciment

va minvant, per això és molt important no endur-se aquests fòssils, ja que fora d'aquí no tenen cap valor i d'aquesta manera tothom pot gaudir d'una part de la nostra història. Una fotografia, un calcat o un motlle de guix d'una troballa prou interessant, poden ser un bon record de la nostra visita a un dels jaciments de fòssils de l'època del carbonífer més importants de Catalunya. Si n'estem molt interessats podem visitar el Museu Etnològic de Ripoll, on se'n conserven alguns dels millors.

Tornada

Desfem el camí fins a l'inici de Prat del Pinter on al costat d'un senyal de circulació se'n deriva un corriol a mà esquerra que baixa en forta pendent entre plataners. Creuem la pista asfaltada perquè la dreuera continua a l'altra costat. El camí fa uns quants revolts i la davallada és molt ràpida. Tornem al poble d'Ogassa i arribem al pla de les Vagonetes.

1h 29 min. Pla de les Vagonetes (958 m)

Avui dia és un camp d'esports, però fa un temps va ser el punt de reunió de totes les vagonetes procedents de les diferents mines que duïen el carbó cap a l'estació de Toralles. Creuem el pla en direcció SW, allunyant-nos de l'avinguda de les Mines, per una pista que es desprèn del pla i s'encaixa entre dues roques. Prosseguint per aquest camí, apareixen sobtadament dos túnels paral·lels situats a diferent alçada.

Ens trobem al traçat de l'antic tren miner que portava el carbó en trens de vagonetes fins a l'estació de Toralles on era carregat en vagonets de mercaderies com els que tots coneixem. Continuant pel camí, arribem a un pla i poc després creuem un torrent. Per sobre nostre observem un interessant arc pel qual passa el camí de l'altre túnel.

1h 45 min. Cimentera de can Balaguer (940 m)

Sobtadament apareix davant nostre l'ampli forat que ha realitzat la indústria cimentera que observàvem tocant a la carretera. Aquesta fàbrica esmicola la roca calcària i la cou a gran temperatura obtenint el ciment. El carbó de les mines d'Ogassa s'utilitzava per fer la cocció. Baixem per la carretera. Podem continuar pel camí des de can Balaguer a can Benet o bé baixar directament des d'on estem, creuant fins a ca la Pastora just sota nostre. Un cop a la casa, una pista ens mena directament a la carretera d'Ogassa. Aquí girem a la dreta fins a la bifurcació nord de mas Cabàlies.

1h 57 min. Bifurcació de mas Cabàlies (873 m)

El camí s'enfila en fort pendent per aquesta pista i seguint les indicacions arribem sense cap problema a mas Cabàlies.

2h 25 min. Mas Cabàlies (1005 m)

Arribada a l'Escola de Natura.